

Jeles András

JÓZSEF ÉS TESTVÉREI

Jelenetek egy parasztbibliából

Abba z időbe, hogy a világ még elejibe vót, mikor Ádány apánk s az Éva csórén jártak a Paradicsom kertyebe, s mind vakoskodtak – isz csak az álom volt a látások nekijek, avva láttak, az álmok képeivel –, tehát még nő férfit nem ösmert, avagy férjfiú szinte nőt, tiszta gyermeksigbe éltek, azonba egy kis kégyó támadott, ki az alma erejével felkatténtotta a szemeket, s mingyárást egy a másik szeme közé csapta, hogyszongya:

Mí az ott a lábad közt, ageb, ami csilingel tenéked...

Né, megfogd a szájad, aszongya, isz ahon ibolyákat avagy tátikát reméllettem, imé, sörtvékkel bénótt nyiladékot tapasztalok...

Jaj né, nem szégyelled, minő szőrös-bogas...

Coki ahon meg mohos, sombékos, permetes...

Né csak, alkalmas, ám kéméletlen ültetőbot...

Ihol, reves húsnyelő kancsó, bokáj!

Így csudálkoztak egymás ellenibe, té-s-tova kapdostak, osztán végire menvén mégis elbúttak a kerítés mögé, s mingyárást közösködtek.

E vót elejibe, ártatlanság, békesség, de rittig ugyanez következik az üdők végén, mert elcsapja a Teremtő tőlünk a halált, azontúl senki meg nem hal, s méz-izűjek lesznek a napok, a bánatok leomlanak mirőlünk, mint a szakadt ruha, minden temetőbe egy angyal kimenyen, s megfúj egy kicsi sárga trombitát, és a népek szót fogadnak a szavára, mind elé gyönnék, kik már éltek, s megkóstolták a halált, elé hömbörödnék a földből – de csak ojjan erős föltétel alatt, hogy elsőbb vér foly elé a fákból, és elszarad a víz, és a mennynek firmamentoma összehajol, mint az égő papír, tehát elmúlik, elmenyen ez a világ, s csakis annak utánna leszünk olyak, akár a gyerekcsék, elsőbb meglátogat münköt Antikrisztus. És ez akkor leszen, mikor látszik mindenfele széjjel, hogy a világ meg akar égni.

De addig eztet a vétkes, nehéz üdőt éljük, azért magik csak jól vigyázzanak, mert elbeszélgetem itt, meglássák oda elé, aztot, ami ide, a mastani időkre pászol, hogy a keserves napok vasfazokába bévagdalt eleven kollégák mint bírtak élődni a bűnök forráságiban, amint az ottan-ottan feltámadó kegyelem ideig-való híves szellőcskéje körbejárt felettük. Azért csak hallják, s értsék meg kegyelmetek, ha van érkezésök, fogadják jó szível, amit úgy kaptam magam is azoktól, kik a test abroncsaitól s avult donga-bongáitól immá megszabadultak, s poraikat az elődök porával elkeverték, hallgassák kegyesen Józsefnek és testvéreinek igaz történetét.

..Vót egy botos ember, nem éppen sűrű bélű, olyan – hogyan mondják – gyövő-menő forma, hát ez egyszer ücsörög vala, s fityerészik így maga-magának az útfelen egy te-rebintus, vagy tudja a rossebb, figefa alatt a jó árnyékba, de nem tom, hiszik e vagy se, az arca ennek az illetőnek tekélletes tökmaghéj-szinű volt, s ragyogott, mint a viasz

a nagy erős melegbe, s olyatén negédes formán pislogott arra elfele, ahon ezek a töviskes köszméte-szabású bokrok rebegnek, mer onnét gyött József egy hóka számaron.

Gyött, gyövégetett, de még messzi volt, mégis ez a viaszkos bőű már csudálatossan somolgott az üres légbe, akár a szűzmáriás bádog a temetőkapunál.

A József még messzi járt, odalent a falu szélibe: a zsidónék künn ültek a lócán a házok elejbe, a csecseken éhes klapecek csingolódtak, s amiként ezen csecsevők, más-vallású küsdedek kapdostak, göcögtek, nyiladoztak rózsás ajkaikkal fönt, s csurdé al-felükkal alant a langyos tejecskén, azonképpen a mondott zsidónék a Józsefke erősen ügyes szömélyén, csinosságán: sirva sivalkodtak, kacagva örvendtek s tíz körömmel hagyigálták egy a másra József után az áldást, és a nevít suhajtották, rekegték, gyors fohászokat tökéltettek a személye eránt, hogy bár csak egy gyenge évezredecskét töl-tenének véle szembe s csak a pusza köntöse alját érintve, annak idején a Paradicsom-ba. Tehát-tehát oly igen megvidámította lelköket, hogy ime, láthassák a himes fátyol-köntösbe öltözött gyenyerúséges Josepkét a Hulda nevű nöstényszamaron.

Né, csak lássuk meg, az üdönék mely borázdájába kell térjünk, hogy megkapjuk a fátyol-ruha nevezetes istóriáját!

Eleibe a szent Jákob, a Josepke aptya földön futó vót, s a Lábámná szógált, megvótak egyezkedve, hogyha kitölti az idejit, a hét esztendőt, nem bánom, nőszülhet!

Mer tudnillik a Lábámnak két szép leánygyereke vót, a Leja és a Rákel, de a Jákob-nak a vót az elképzése, hogy a küsebb leánkát veszi el, a Rákelt, mivel e volt néki szimpatikus, ütet látta meg a kútnál, ez adott nekije e kicsi mázas csuporba friss vizet, mikor szomjús volt mint vándor, aki ímé, a pusza forróságából érkezett. Hát ő ugyi ezt a kicsi leánt szerette meg, isz úgy tanálta gondolni, hogy ezen töredéken gyermek a párás két szömivel olyan ösmerős, mint akít elejítől a szűvében és minden belei közt visel s hordoz az ember, s ha egyszer elé áll, mögismeri.

Na, jóvan, hogy a szent Jakab kiszógálta az idejit, kihirdették a népek közt az örömhírt, mán övé a jány, mához két hétre lesz az esküvés, lakadalom és – mivel annak is meg köll lenni – hát a nász.

Csakhát itt, ezekné a zsidóknál a vót szokásba, hogy a vőfények jövésitől végestelen végig az esküvésen, elhálásan az első ébredésig mind szigorújan béborították valami-csudás himzett kendőcskével, csipkével, gyenge irattas vászonnyal a főkontyolt fejér-népet, a fejit letakarták nekije, hogy ő bátor nem ment tüle a kredencnek, pitvarajtó-nak, hanem az ő orcáját mégse lássa senki. Nem tom, ugyi, ez mitő volt jó nekijek, de már csak így vót.

Azonba vala a Lábámnak egy igen delikát, derága, sistergő planétákkal, csillagok-kal, szép ábrázolatokkal, istóriákkal megírt fátyol-ruhája, hát aztot burította a leánkára, hogy fénlett, mint a szakromentom. A násznép pediglen csak pislogott, a szemít veresre dörgölte, s elhitte, hogy ezen lucidus legén s a repeső, himes leánka a földi nehézséget, istrángot immá eltávoztatta magától, s valamint a selemfabrikáló bogár elhagyva s feledve elébbeni ocsmán állapotját, káprázdó lillévé változik, tehát ezek is a mennyei férgecskék rendjibe innét el-kiszöktek vót.

Noiszen, azt má nem láttam akkurát, így vót-e, nem-e, azontúl, hogy a gyenge pároc-ska a lakodalom éccakáján a nászházba hivatalossan bébocsátatott, s vaj az izgatott bo-gárkák himes szárnyaikat elhagyva és tapodva merő tetemekké aljasodtak-e ismét, mert tudnillik ott vastagon volt rakva a setét, hogy a kés megállott benne, oszt úk odabé semmi lámpást velök nem vihettek, csak mindössze az magok személyét, ifjú erejét és

kévénságát, hogy immár űk is Paradisum-beli állapotjukba álmodozva jólesően vakoskodjanak s közösködjenek, a testi tagok gerjedezési közt szaporodjanak, illetve sokasodjanak.

No, ezeket megcselekedvén, eltött a násznak éccakája, olyan igen unalmas tán nem vala, isz a pásztorok, akik az ilyet elébb-utóbb kitudják, azt beszéllették, hogy ama farkos féreg az éccaka hét izbe rontott bé erős bégetés és nyegések közt az alsó kicsi kertbe. Mégis, hogy a rózsaujjú hajnal a maga színével megírta s jegyzette az olaj s terebintus fák homlokát, valamint az ablakok setétjét, a kokasok pediglen – mintha az ű vezényletek alá tartozna mindez – büszke kiáltásokba kezdtek, szédülten támada elé Jákob, megfejeződve, mint az öreg lepedő, a fejit viszi, fogja vala, mint egy követ, jődögel elé az éccakai mulatozás házából, rekegése az összes ganyédombocskák urait leblamálja, minden tehetségivel magát szagatva, oltári sívó hangon mongya:

Rákel, Rákel, édős kisanyám! Hát nem te vótál, angyalom, nem te?!

Hát né, a vót neki a kifogássza azon nászéccakával szembe, hogy ű a hét nehéz esztendőt úgy gondúta, a kedves, homályos szemű Rákelér mögszógálta, ezér magából szerintem mindent kihozott, úgy a gazdasági életibe – isz erősen szaporodott a jószág –, mint a magánéletibe, már abbó a részbü, hogy böcsületessen teljesítette a házastársi kötelességet mint ember, sajnos azomba az apósa, a Lábám nem volt böcsületes, pardon, böcsületes vót, csak épp a valaga volt nekije dísznó, mert a leánkát a himes fátyol alatt a Lejára kicserélte vót, de viszont ű meg odabé, a Jákob, azon paradicsomi setétbe kellett ügyekezék a családalapításra, amijér a szerződés végett ű hét esztendőt végeredménybe lenyomott, de ű aztot már nem vizsgáldjék, hogy Leja vagy Rákel, mert menni kellett előrefele derekassan hét izben, ahogy illik, s fente oda a kacrát, ahon annak többé avagy kevésbé alkalmas hejje vót.

No, ez eltött, má nem lehetett vót visszazini, mint a taknyot, osztán az üdő is béborította, a hibát megigazították. Isz elejibe, nem mondom, kárinkodott, magyarázott az apósának szegén Jákob, hebegett, mint akit a nyavalya pusztit, az orcáját kézzel befedezte, a légebe hadart a kezivel, hol-mit mutogatott, a hüvelykjit ütte a Lábám orra elejbe, s innét odaverte magát, mint az ürdüng a komédiába, de hóhérnak panaszolgott, isz egynéhány mafla cselédek akkor megfogák csendesen, s a Lábám mondá: csitujj, mert ezen gonosz, egykedvű pribékek még a végin az ujjaidot az ajtó sarkában csiptetik, isz látod né a hejjit a forgóvasnál, ahon a sok vér már megaludott.

Annak okáért szegény megcsalódott szerelmes indulattya, sova elállott, rágondolván magát, hogy az élet nem egynapi munka, oszt eszében vette, hogy lám, tárt kaput dönget, isz a sajnálatos éccakai vakondmunka és a böcsület sérelmire tett, de mégiscsak böcsületes hétszeri roham a Rákel nevit suhajtva, de viszont a Leja hatalmas erőssége ellen – megigazítható, mer a vót a szerencse, hogy ezeknél a zsidóknál elejibe terek szokás vót, az ember fija annyi nejet vett, ahányt nem szégyellett, avagy akit a bukszája s a természetje elbírt és kévánt.

Annak okáért a Jákob tette magát – isz ha arrúl vót szó, kihazudta a bornyút az anyja hasából –, hogy kárinkodván csak megcsúszott a szája, isz ű aztot a csorbát a Rákel végett maj kikalapálja s -csiszolja, megújra szógálván emberül azt a nyomorú hét esztendőt, mert kell végbemenjen a muszáj, hogy a maga választotta kedvessel tagjaikat főtől-lábtól össze tegyék, s az ő magvaik a kévánkozás mértéke és kótája szerint a Vénus kamoráiból elé ügyekezvén, egyesüljenek.

No ha muszáj, tehát ne röstelljük, inté magát Jákob, isz elhitte magáról – olyanformán, mint aki álmodik –, hogy híres és erős szaporaság lesz az ő magvából, aló tehát!

Azzal egy megújított s a megkívánt helbe erányozott éccakai attak hévségibe – mán Rákel a hímes ruhát erős mazzagokkal, olyatén tudja fene, valamicsudás cifra pántlikákkal szorgalmatosan rejá kötözte, így e, környes körül a testyire, mint a füstölnivaló gömböcöt szokják – egybeszerkesztették a gyermeket. No, vigyázzunk, mert akkorára össze vótak úk esketve! Tehát egybe-eszkábálták út úgymondva, jóerössen ügyekezvén, hogy abba hiba ne légyen. Annak okáért támada jövevén igyenes lineán, nem bitang módra, s József nevűnek köröszölték, pedig – nem kő asse tagadni! – zsidó vót az ártatlan.

Osztánnék az üdő amint gyött – elment, egykedvűen, mer nem nézi, mit renget a válán, csak mindössze kókadit fővel a tökeit lesi, avagy a porba tekint. A József ügyes, erőssen okos legénke lett, csak a hiba az én vékony ítéletem szerint a vót, hogy a Lejától fijalt testvérgyei nemigen szenvedhették ütet, nem kultiválták, mint rátarti, maga-hányóforma illetőt, akit az Ősatya a kebliben hordozott, úgymondva, s az anyja még az évókalánt is megnyalta nékie, tehát-tehát a szülék úgy nézték ezt az egy puját, mint kódis a kövér pizes acskót, csak épp eszüket nem vesztették tüle. De a rossz vért e hozta ki a Leja-fiakból szerintem, a kínyeztetés, mert látták úk, hogy végeredménybe ezt a Josepkét se templomba csinálták, ez is az anyja valagából bukott ki satöbbi, így mint akik egy kérget rágnak, összebeszélték magok közt, hogy mi a kifogások a Józsepkával szembe.

Hát, bocsánat a szóért, mondjuk meg úgy, amint van: az a gyűlölség is megjárta a lelköket, hogy amint az Ősatya nem kívánkozásból, ellenbe szapora termő méhe eránt tett kedvezésből, rövideden: politikából, az Ígéretre való tekintettel húsolja Leját, az ő anyjokat az ő budoárgyába, azonképpen úk is elég mellékesek az atya előtt, s tám Jákov ítéletiben nem hágnak fentebb a böcsületbe az oktalan berbécsnél, améknek sokasága és gypja koronként elé számláltatik.

No de, apropó, úgy nézem, van itt egy kicsi híja a beszédnek, menjünk csak, igazítsuk meg, hogy pászolja.

No, csak vigyázzunk erőssen, mert akár a csurdé gyereknek a borázdába, itt is ugor-ni kell ám az üdőbe egy más lineán, ugorgyunk tehát münk is odareá, hogy a Jákov már egy kissé előrefele vót az életibe, megtollasodott a Lábámná, megszedte magát az apósa zsírján, sok marhát, szógát, szekeret, nejet s pujákat gyűjtött, oszt egy éjcaka rágondúta magát s főpakolta minden takarományát s egyetmásocskáit, oszt aló! hajtotta csendbe az egész eklézsiját a Lábám házatól elfele, de közbe meg reszketett a bele erőssen, hogy né, utójára még vedérből cseberbe lépik, isz rablók jártak az útjok mentibe, ezért jó lesz, gondúta, valami gyenge báránkát a Jehovának megreszkírozni, hogy a báránka füstye – ha a Magosságos mérges tanálna lenni – a szakállát kellemesen birizgálja és cicerézze, avval a Jákov dógát s futását úgyvalahogy elébb s elébb vigye és protezsálja.

No, mán valami ebbű tám sükeredett, tudnillik alighogy megcselekedte a Jákov ezeket a vallásos csiribákat, tudja fene, ami nálok divatba vót, mongyuk például előhozott egy jóképű velős báránkát, oszt gyönyörűjen dirib-darab aszú venyikékre állította üket, egy dikiccsel elmetszette az életit a torkán, a pözsgő vérire s husának tetemire szagos fűszerszámokat burigatott, tán éneket is mondott satöbbi. Elég az, hogy ú ottan maga vót a pusztába a tűznél, odaát túl a folyón ült a családja nékije, nem avatkozhattak úk az ilyesmibe.

A Jákov pedigriglen csak leste ott a kicsi báránt a reves izikek, venyikék közt, kiknek lángjok elsözkvén immá egybe romlottak, s olyaná lettek, mint a hamuhodó város, tehát ü már elhitte, hogy a parázs közt Ninivét lássa, s akkor megfogta az ajkát, hallván ezen szót, akit az ü szája szólott:

„Ne főzd meg a gödölyét anyja tejében!”

Hát, ugyi, ő eztet csak mondta, de úgy ízlett, mintha más beszéllene, nem is értette, hogy mire mén ki, és akkor megtanálta őtet, így-e a kötőjén s a gatyája korcán elfogta, s meg-emelinté egy bizonyos Valaki, akit tűzből-gyüttnek érzett, egy nagy erős mahomet-szabású illető, oszt a Jákov meg viszonyossan: ahon érte, taglotta, gyötörte mindehogyan, belécsimpolygott, s nem erisztett békességet neki, tám mintha sodomai asszon-ember formán gyenyerúséget nyerne tőle. Osztán – így spekulált magának-érdekes, hogy az erőm megvan, s nem fogyatkozik, avagy lankadoz, pedig ott van né, a vizen pattogzik, hasad elfele a feketeség, ejsze elrendezem ezt az illetőt, kinyomom túle a ganéjt reggelig.

De mán ebbe beleszólt az Isten Angyala: mastan léccives erisszél, aszongya, mer úgy nézem, atyafi, nem bírok meg veled, pedig a früstökig bé kell fejezzük a veszekedést, isz a kokasok rikoltoznak, azeránt, hogy meg-újra sikerrel jártak, fölhasgatóván az unalmas éccakát, s ahol né, ráncibálják eléfele a fénes hajnalt. A Jákob azonba feszt szuszogott, s rákapcsolta tagjait erőssen. Ejsze, ha nem megyen a szépszóval, sükeredik másként, oszt ez az illető sarkát fölemelte s megrúgta, itt ne, a csipején, hogy elég vót. Nem vót mese tehát, el vót engedve az Angyal, de né, nem haragudott egy szikrát se, és elé állította, s mondá az arcának: idefigyeljé, aszongya, most má vigyázz a bőrödre, mert Izráel leszel, nem Jákov, és elég sajnos, de izraeliták lesznek a maradékaid, megértted?

Né, ez eltött, de amég a koporsó tetejét reászögezték, emlegette aztot a nagy erős illetőt, isz az öreg csont, aki a derekába fordul, kivásott, s ottan-ottan sajgott néki a rúgástól. És annak okáér onnant elé a járása bicegős lett, mint aki a kaszát húzza feszt.

Vigyázzunk csak, elfeledtem mondani: ahogy mán megvót köztük a békesség, oszt egy küssé sétálgattak föl s alább a vizecske martján, jó, gyönyörű hódvilág volt, hát elértek egy lúganét, s az Isten Angyala belérúgott a lúganéba, akkor né, kiugrott belőle egy félreccapott kalapú magyar, egyet kárinkodott, s azt kérdezte az Isten Angyalától, hogy hol van az igazolvánnya. Ácsi, aszongya akkor ez az Illető, ne ugrájj, koma, mer hon vagy te még, azzal egy ilyet tett, mint aki előtt homályos az ablak, oszt letörüli magának. Tehát egleöre le volt törülve a magyar a napirendről.

Ihol e, el ne tévedjünk, mint egér a zsákba, kell megkössük az elhagyott szálát: lássam, kitanálnáék magik, minek ment József túl a hegynek, nem ösmert legelőknék, körösz-túl a világon a testvérgyei után?

Nem bánom, elmondom, nehogy magosra hagyigálván eltörjék az eszüket! Félték egyszerűen a Leja-fiak, persze enmaguktól félték, hogy egykor életropan a Józsepké, s ük rejázúdulnak, bőribe a csontyát mezergetvén abba a hejbe agyonütik. E pedig nem hiányzott nekijek, isz tudták, hogy attól elkezdve annyit érnek az aptyok előtt, mint svábnak a nixdájcs, annak okáért elhajtották az Isten háta mögé a nyáját, nem volt maradások a Jösep-testvér közelibe.

„Menyünk, atyánk, kedves Pátriárka, túl a hegyen, amint beszélük, erőssen jó vizű, kövér rétek vagynak.” Azzal fordultak, s mentek. De aztat nem kötötték a Jákov orrára, hogy ők végeredménybe csak úgy kultiválták a Josepkét, valamint a számártövissét a körmük alatt, s avégett nincs maradások a háznál.

„Arra Székem felé vastag legelők vagynak”, zúgták, de immár a hátok látszott. Értik-e magik? A testvérgyei a hegyek közé elfutottak, hogy dühösségükbe ne kellessen kezüket kivessék a selem-báránka életire, s már hogy tölt az idő, elhitték, hogy megszabadultak a késértettől, de né, milyen a sors: akár a süket kutya, erre hívják, s arra tér, mentül inkább kiszakadtak a fiak az ezeridegen legelőkre, az ő apjok úgy kívánkozott erőssen hírt venni felőlek, isz kellett a körmökre nézzen, nem-e grasszál a jószágban a métely, isznak-e valami dögletes vizekben, és ők tesznek-e kárt a zsengek közt, avagy a magok ifjúságán. Annak okáért küldte reájok inspekcijózni a Rákel-gyermeket, bár nyugodalma is avval kiméne belőle.

Hát jó hódvilág volt, megyen a faluból kifele, egy hitván utolsó hely volt különben, hát eltót az üdő, aszongya, aluttunk egy verset, minék a hévségbe vergődni, aszongya. Így megyen József frissen, igyenesen az éccakának.

A figefánál – vagy terebintus, tudja a rosseb – megkapta a botos ember, aki spórolt mán revá, hogy egybetanálkoznak. József pediglen veszi észbe, hogy Hulda örvend a híves, innét-odaforgó szelecskén, örvendett maga is, de nem alitá, hogy vaj egyvalaki is szinte nem aludott – a mező vadjait, a bűregért s a kerek hódat ebből kivéve.

Mi dologba jársz, testvér, kérdé a Valaki, de mán akkor ott állt közel, s hosszúkás volt, mint a megszopott süvegcsukor, az orcája pediglen nevetésre állt, de hideg s meszes volt. És né, a Hulda fülébe volt lehajolva, avval boszorkánkodott, mutatta, hogy a számmárral beszélgetik meg a dógot.

József nem bánta, isz örvendett erőssen, hogy kapott vaj egy embert az idegen világba.

Adj Isten, jóember, a testvérgyeimet keresem. Nem-e láttál erre barompásztorokat s egy nagyocska nyáját?

No, erre biza nincsenek, de tán a közelbe se!

(Mán ez a kovásképű el volt hajolva a Hulda fülétől, s figyelt srégen, tudja fene, a sötétbe.)

Ejsze, elég szomorkás reám nézve, aszongya, most hogy kapom meg őket, itt az ezeridegenbe, hová és merre induljak immá.

Nézz oda, testvér, aszongya, ha oly erőssen viszketel, hogy tanálkozzál vélek, nem bánom, segíthetek, ha kívánkozol...

Né, hát kívánkozni nem kívánkozok, de meg kell kapnom őket, azeránt, hogy az én atyám elküldött inspekciozni utánok, s ehol van, hoztam velem tiszta szaggató gúnyát, a más nyílva mán elvászott, esik le röllok, oszt hol-mit, pakkot, egyetmást vüszünk nekijek, itt libeg, né, kétfelől a számaron.

A botos csak állt, és világitott az orcája, mint a meszelt kő. Akkor József ütött egyvalamit a homlokán: no, ájj meg, világ, most hová a hagymázba térjek, isz errefelé még a ptücsök is más nótát szól!

Ha véletlenségből neked lennék, aszongya, fordulnák oda fel, Dotánnak, mer egy pár napja Ruben, Júda s a többi beszéllették, hogy indulnak Dotánba. Egyet se félj,

aszongya, tudom hezzájuk a direkcijót, én tégedet elvezetlek, csak előbb megegyezünk.

Hát az egyezés a vót, hogy ez a szopott fejű megyen úriassan a számaron, a József pediglen a száján fogja, s vezetgeti. Na, jóvan, ez eltölt, akkor aszongya ez a Valaki, harapjunk előbb, hogy az ember el ne fossa magát.

Akkó löktek a jószágnak a zsákbó egy marok csetmet kórót, zódséget, ük is megterültek és kosztotak, de viszont szigorújan csak a Josepke zsákjából.

Hát amennyi vót, annyi volt, az ű hasuk érzette.

Né, hát amég ezek itt kosztotnak, menjünk reá frissen, lássuk, a testvérgyei miccsinálnak.

Hát mit, hát odaföl ülnek Dotánba, épp egy terebintus, vagy tudja rossebb, figefa alatt karikába a gyenge tűznél, a Hold pediglen éles, erős, mint a só.

Mán ük vacsoráltak, jóvan. Eltöltek, hogy a szájukat erővel kell bécsukni, annak okáér szuszognak, s hallgassák a szép beszélgetést a régi időkbül, eztet a Júda mondja:

Osztán Izsák nevedekett nékijek szépen, Ábrahán meg a neje, Sára, örvendtek, hogy né, az Angyal nem hazudott.

No de aztán egykor leszólt a hang Ábrahánnak:

Hallod, Ábrahán! Imhol vagyok, tessék parancsolni, aszongya. Hát arró lenne szó, aszongya, vedd ezt a fíjad, s áldozzad nékem, égessed meg a tiszteletemre! Hallod? Hallom, de né, gyermek még, s üt ígérted, akkor az mitül volt jó?

Vonyakodott, ugyi, mer erőssen sajnálta Izsákot, e volt néki a selembáránka. Ejsze vót nékije más fíja is, de aztot elcsapta a háztól, mert izmáelita vót. Na, jóvan, ez eltölt, erős vót a szó, csak meg köllött tenni. Másnap megin fővirradott, hát má jókor reggel elkészülősködtek: vette a fát, gyútóst, akire az Izsák térgyepüljön, s kötöte a számarra. Osztán a gyermek ment az aptya után, vitte a fejszét, így e a karján.

Na, elérkeznek egy helbe, akkor az aptya főpakolta Izsákra a tüzelőt, mer ott má ojjan köves, meredek vót, hogy a jószág se ment el. Megin mennek, eccer aszongya az Ábrahán: ájjunk meg, mer itt jó lesz!

Akkor egybeálligatták aztat a kis oltárformát, keresztbe-kasba csinálták a fákat.

Jaj, édesapám, aszongya a gyermek. Mondjad, fiam! Hát, aszongya – de úgy nevetett! Aszongya: ihol a fa s a fejsze, de hon a bárán? Elfeledte, édesapám a lényeket, az égő áldozatho! Ne bánd, aszongya, nem a te dógod! Oszt köllött főtérgyepüljön a izére, hogy a máriába mondják, a körösztfák tetejibe, a vót nekijek az oltár, jó kender-spárgával egybekötöte a keze – s a lába bokáját, az ölfákon áthurkolta, s görcsöt csinált, tehát a gyermek a nyakát mán hajtogatta lefele, hogy az aptya vágja el, hát né, akkor ott valahol a gazba megjelent egy angyalforma illető...

Mihenst a Júda eztet a szájából kiejtette, hát lássanak magik csodát, abba a helbe a botos ember, mán ez a szopottfejű, ott termett előttök.

Alászolgája, testvérek, aszongya, oszt meghajliccsa magát, s cifrán hadar a kezivel, mint egy komornyí.

Má messziről beszédet hallottam, annak okáér a tűz ugyan pislog, de tik nem alszotok, aszongya. Nem-e zavarok, jóemberek, mer ekkis segítség elkéne. Mer odalenn a völgy közt, hon az útra imide-amoda bókóló árnyékok hajolnak, valami hóka számaron egy ember riadoz, aszongya. S nem tom, tán a hideg veri a gyöngé, himes gúnyába, mint a pillét, aki télen a kamra falában dermedez. A testvérgyeit köll inspekciózni neki, aszongya...

No, ezek ódalrul hallgassák ötet egykorig, osztán egy a másra kezdi ez is, az is a farát innét s túl nyiszálni – vélnéd most Ruben, majd Lévi, Isakár, ehol Áser, ott túl Júda kapott nyüvet a seggiben, s megyen félre angolossan, hogy rendet tegyen valami szerrel az alfelin.

No, hát a végire se ment a beszédnek ez az illető, ük meg asse mondták, vótam is, nem is – né, elfogytak, mint a borralaló. Ű meg ugyi kacagott, az égő izikek sercegve jártak rajt körösztü, mint füstön a sziporkák, aki a kéménből megyen. Gyött-ment a szél, sakál nyikkant, ásétozott, s egybecsappant a pofája, ü megbúsult, s kiáltott valamit utánok, olyat, hogy sok eszek vagyon, csak elég sajnos, hogy a zsidónál kamatozik, annak utána morgott, hogy a mesét, aki elkezdte, fejezze bé, tudnillik a visszalökött áldozatról, a gyermek helyibe állított báránkáról, mer a még hátravót. Satöbbi.

No, innét már, úgy nézem, megyen a dolog a maga súlyán, mint az elszabadult vedér a kútba, csereg a láncon, hajcsa a nehézség, vagy mint a lepedőre mikó mozit főstének: ehon a grófné, rázza a keblit, rí, sivalkodik valamijé, nyalja a bajszát az édes kapitánnak, na oszt ha pislantol véletlenbű, ancváj, erántották valahová, s mán ahon van, vagdalja egymást összefele egy kártyapiller s a kapitán, a mezőn ünnepeyessen, rendbe, mint az ámen, meredeznek a funerátorok s a főpincérek, a séfjök pediglen aszongya egy cuppogó menyecskének, hogy: oi, Madam, oi.

Né, hát akkó ezek a gyermekek a bókoló árnyékok alatt egy kövecses úton rejászkadtak a Josepkére, e pedig vidáman pont űköt kereste, de hogy mán zuhogtak reá, ü aztot gondúta eccerűen, hogy mastan esik ki a majom a taligábó, mán űneki fűjtak. Isz kövekkel, botokkal ütöttek hezzá és taglották szótalán a testvérgyei, csak mindössze nyíva, nyegések s fogaik csikorgási közt, tehát-tehát, mint az erdő vadjai rontották egybe, s valami pálcával a Hulda szemének ablakát béverték.

Hát osztán a többi má mi vót, semmisse: leráncibálták rúla azt a cifra gúnyát a himes planétákkal, húzkodták-vonták, s fogokkal csikarták, szaggatták. Repedt a Sárkán, ahány feje vót, elszabódott, alábukott a Nagy Medve, eltört az Északi Korona, elhibbant a Pásztor, suhogva foszlott a Hattyú, a Persa, kiből kitépték a Gorgó fejit, megesett a Szűzleán, a Szárnyas Csitkóból, Küsgyerekből mindössze e kis fénes szálacska lett, s valamint a kérészek sokasága, rösztettek brillantossan a bolyongó csillagokkal megírt fátyolkák – setét ágakon.

Né, mán haladjunk, ne röstelljük, isz nem a mü szalonánk ez – mán ott lobog a nyáluk, ahon caplatnak a mély szurdikba vélle, tölgyekkel bénótt, görbe suvásba, ráncibájják megkötve, szűzanyameztelen, csak mindössze hol-mi cafrang libeg rúla a planétás ruhából, kemén sarkuktól zubog alá a kő, s ott az aljba romlott, egyenetlen garádics megyen a kútho.

De immá vigyázatossak, billentik-emelintik egyszuszra, ügyesen, hogy a Josepke vére ki ne találjon fakadni, kiáltván az égbe – mer akkor az Űristen esetleg le tanál izenni, hogy né, mit cselekesztek má megint, ejsze a Josepke vére kopogtat énnálam, most mit tegyek néktek.

Annak okáért ük a vérit ingyen se vették, s még a tompora alá a magok tagjait bocsatották, még ük sebesedtek cincogva, majd szöttek föl, nyitott véres tenyérrel, s gyomorból kacagva, kiáltozván a Holdnak: „Tiszták vagyunk ez ember véréből!” De csak bécsukták a kútba.

No, egybehajoltak osztán, s megbeszélgették, hogy immár meg kellesz mejjeszteni egy valamilyen hitván, csonka-bonga báránkát a szükséges vérré nézve, abba az ártatlan planétás gúnyának darabocskáit megfertőzik s -mocskolják, aztat elvégezvén kap-

nak tán egy mezőben kóringyáló embert, avval szerződvn, himi-humi elrendezik a vérrel jegyzett irattas ruha dógát.

Kaptak is hamar egy Csuma nevezetű illetőt, mán a neve is stinkes volt, mer dögöt jegyez, de ü maga is köztünk szólva, heában szarta a gyöpöt, azeránt, hogy erős, szijas legény volt, de más háta megett élt, a madarakat hajtotta feszt, azokkal vót ú egybe-háborodva. Állt az életbe örökké, a csicse se látott ki a rozsbó, így-e, a karját ódalt terjegette csórén, csak a szömérme fölött fityegett valamely moly vesztegette borzbőr, s a madárt várta, hogy megszállja, avval reáragadjon, isz kenyte magát valamicsudás undoksággal, mint a lépvesszőt, ragadovánnyal. E pedig azé volt, mer kicsin gyermekkorába csóka vágta ki a fél szemit, annak okáért ü még a szárnyas majorságot is macerálta s vegzáta.

Eztet a Csumát elállították a testvérek, fölmutatván nékije a vérrel jegyzett s megszagatott planétákat: idefigyeljé, jóember, aszongya. Eltanáloed-é, vajjon, mit ábrázol ez, mitet mutatok tenéked?

Hát – hnn. A Csuma nem tud szóllani, csak áll, mint halottban a fécesz. Jóvan, akkó figyejé, aszongya. Eccer, má jódarabacska ideje, a mi atyánk kiment vót a mezőbe, hát lássa, hogy a jó, tapaszos ódalú, ágasokra csinált csűr elromladozott, bédült a jószágra, s azok nyegnek, fulladnak megfele.

Reméllem, aszongya, nem kifogásolod, aszongya, hogy szombat lévén az atya mégis indult s ügyekezett, hogy reparájja s álligassa főfele. Nna, azé! Jóvan, kezdi ott csinálni, fődbe erigetni az ágast, sövént igazit, hát akkó hertelen hidegséget érez – most vigyázzá, jóember, aszongya –, mer azon helbe leszállt a bókoló zsupra egy gyöngyös, ivegestollú, karmos nöstén madár, csak mindössze bihal nagyságú, s a mi atyánkot emberi nyelven szóléccsa:

Hát mit helytelenkedel sabeszkor, Jákov? Nem ösmered-e a Törvént, avagy másvallású vagy? Illent hogy tehetél? Hát most amijé megszegted a Törvént, se szó, se beszéd, told le a gagyád, ezé a tettedé tegyel meg éngem. Nem vót mese, szegén atyánknak meg köllött tenni... Érted má, Csuma, aszongya.

A kegyetlen nöstén madár reákényszerítette az ártatlan atyát, hogy hezzá izéjjen, közösködjön véle. No és ő hezzázízelt, meggyakta osztán, megtette, mer nem volt kibúvó, muszájt vót a dolog. S akkó annak idején kinyomta szegén Josepkét, a mi derága testvérünköt, ü meg csinossan hizott, nöökedett, a mi atyánk zsírján, de né, egykor elgyött érette hatalmassan a nöstén madár, hogy az ü sziklás hazájába vigye a csibéjét, de ugyi, a Josepke mán nem ahó volt mint ember szokva, s összekülönbözött avval a tojóval. Megháborodott véle, csúfoskodtak, s né, a végén a tyúk egyben rontotta idegességibe a tojományát, vágta, szaggatta – ehon van kedves testvérünköl s az ő himes ruhájából az, mi nekünk megmaradt.

Erre a szóra megrázódik a Csuma, mint a parti sás, ha a róka madárt fogott, s lépörög szeméből a könnye. És mondá akkor egy a testvérek közül:

Azé most ebbe a helbe indujjá tehát léccives a mü atyánkho, aszongya, s vidd teveled e vérrel jegyzett maradvánt, add át szegén öregnek, s beszéld el, amint a te madárvelődből tellik, hogy aztot a kevés caprangot te magad lelted e terebintus vagy tudja rosseb, figefa ágon s a vért könnyűző számár patája alatt, az ki mint hibás szömü kollegáját elvezet tégedet a mü atyánkho, de attól egyet se féj, mert a te hebegő beszéded végire se menyen, mán a mü atyánk a hertelen szomorúságtól azon helbe elesik hanyatt, akkor osztán má semmi dolgod ottan, fordulj sarkadon, s itt kapol sok nyuvasztani való madarat, úgy mint három vad pávát, egy kalongya császármadárt, számos

görlicéket, papfilemilét, kövirigót, hat füzér seregélyt, sárgyókát, pirókot, egy kedrec aranymálnót, az ezüst píról most nem beszélve.

No, ez megint eltölt, akkor elévezették a Huldát, ü mint nyomorult, csak a fél szeme után haladt srégen, úgy valahogy félrehúzott, mint föltámadáskor a harangozó, de haddjárjon, isz a Csuma egy szeme meg amoda erányzott, evégett utóbb osztán csak az útra vergődtek, s haladtak.

József pediglen mondá a verembe:

Né, hékám, elrúgtad az utóját, most leshetel, pont mint az életbe, mikó gyöttél, s élémolyogtál az anyád seggiből. Innét tova mán asszonyunk-anyánk a halál, ü hordoz, s renget gyenge patyolatba, nem köll úton vergődni, ételt-italt bévenni, ganéjt, torhát, betegséget, vétket cipekedni, a népek színes orcája előtt mintegy figurát magadat billegetni, mer szépségessen megszív a sárga föld, oszt a tavaszon kihajlik rajtad a tányér-virág s a krumpli.

Mán direkt erre köllött gondoljon József, meugyi megcsudálkozott, olyan hertelenséggel elsinkófálták a föld színéről ütet a testvérgyei, mint búcsúban a peracet szokják avagy a cukorfütyölöt.

Meg se járta az eszit, hogy illesmi támad az inspekcióból, csak ment neki az életinek, mint vak a kőfalnak.

Elég sajnós, aszongya, hogy csak gyenge suhanckoromig élődtem, utoljára édes lenne tudni, vaj ki lehettem. Mastan – úgy teccik – a maszatos köldökzsinórról igyenest a halál vermébe estem, s mint a szédült barom, mán ezzel a próbálatlan vékon értlemmel foghatok vergődni té-s-tova végig az örökkévalóságon.

Na, erre olyan kacagás támadt, hogy esdeklett lefele a kút faláról egynémely nyálas csigabiga, csibor, százlábújak, a páncélos férgesckék pediglen a tócsák színén kopogtak, mint a szakromentom. Azután még odacsattant egy jó tángyerra való sárga, agyagos föld.

Akkó felüti fejét a József, mer odáig leszegve volt, szeme is mind bészárva. Ugyi, az ő puci teteme csak úgy ledobva fére, mellékessen, a szömérmes teste bēfedetlen csinológódik – mit nézgelőgyön.

Akkó lássa, hogy az ő szopottfejű kollegája ott ül velle szembe, nevetgél, s a bottyával játszódik, s főnrúti valamennyi töredék holdfény megyen a viaszkos fejibe. De ott mán allú a kút téres, hejjes vót, megszelesedett, valami barlang is láttatott, mán úgy értve: a setétje, ojjan kazalformán, ahogy a kévét egybecsinájják, s állong az éccakába. Ennek a tövibe vót az ő kacagó utitársa. Látom, aszongya, hosszú hidegség lesz, mer mán bégubóztál, bétékeredtél.

Mer keresztbe-kasba a József egybe vót kötözve, úgy feküdt, mint a pille bubája, kukacformán.

Osztán bárcsak, aszongya, tésis levedlenéd elébbeni avult gunyád, s kiröpülnél. Mán most mit van mit tenni, remélkedjünk.

Mondjad, jóember, ha ember vagy magadér, aszongya, de csak lassan teszi a szót, mint aki nem jut életire, hon vagyok, innét vagy túl a világon.

Tésis jót kérdezel, aszongya.

Mán mér, nyegi, de erőssen sziszegve, ugyi vágta a bőrit el a sok zsinór, a husza kővéreje a mazzag mentibe kétfelől reáhajolt s egybeért.

Fáj-e? Majd nem fáj, ha megszáradol, aszongya, s elfakad nevetve ismét.

Mán ebbő azt veszem ki, hogy megvagyok, kissé élegetek a szerencse rendelésibő, az kivel elfeledtek szerződni az én megőő testvérgyeim, aszongya.

Azonba abba vótam ezkorig, hogy elég az embernek egy halál, immá Őkelme, úgy nézem, csapatba jár ellenem. Mer amék az ember nyakát szakasztya, valamijé mellényült, mastan eléállt más, aki veszi éhhel.

Jó derék, faggyas vagy, aszongya, megélsz még.

Meg – a nyívek pediglen szinte rajtam.

Hát – aszongya, oszt súhajt egyet is, mást is, ammán igaz, a sok érszékenységekkel, szenvedelemmel le vattok cövekelve a világho, pedig, aszongya, sohult nincs annyi nyomorúság, mint ezen a világon.

Avva fordul el, s röhög, mint a ló.

József pediglen ott hever vala gyengén a homályosságba, szeme bogara fénlík, akit a magasságba, a kút bejárásához erányzott vót, ahon a szűk, asszonyi szömérem-szabású hasadékón a Holdnak hives fénye szivárog.

És mondá a Kisértő, hogy megpróbájja őt:

Né, mondok itt neked valamennyit, hogy ne unalmaskodjál, isz reméllem, ösmersz mán, hogy csekél és vékonka vagyok az ilyen testi munkáho, a néked rendelt nagy, erős gúzsóbó, mazzagokbó téged, hogy fölsegéjjelek, osztán a fővilágba bocsássalak, mer ezeket nem a testvérgyeid szabták a te tetemidre, hanem Az, aki a szerencsét igazgassa és a mesét, mán úgy értve: a nagy hatalmas Világistóriát a maga tetszése szerint fösti és meséli. Azért mastan csendesedjél, hagyd el a zergést, vergődést, ne izéjj a te vermedbe olyatén mérgessen, mer tán megtojol, midőn nem akarod. Aki rendelte a bajt, idő múltával elveszi rúlad, s ha nem – mongyuk reá: a növendék felnő, a veszendő elvész.

S hezzá fogott ekkor magyarázni, hogy s mint lesz.

Próbájjuk csak kiábrázolni egy a másra, aszongya, mi lészen eljövendő:

Eccer vót, honnét vót, vót egy csinos elméjű, derék, bálván-hitű avagy pogán özvegyasszon, Támárnak hitták. Nohát ez a Támár özvegységbe azér vót, mer az ő embere, Júda elsőszülöttje, a fodri-bodri hajú, sikosszájú Hér vala, aki sok gonozságot tett az Úr előtt, tehát kivétetett az élők közül, osztán...

Megállj, barát, egy szóra – suhajt a József, hát mán hogy a máriába esett, ne is haraguggyál, a Támár szomorú özvegységbe, hászén ahogy jövék hazulról elfele, még csak készülőködtek a népek kézfogóra, Júdát várták ippeg, Hérnek, Onánnak s a kicsi Selának aptyokat, hogy megtérne Dotán magasából, a szomszidságból pediglen a Moáb-gyermekek eriszkedtek a dombokról lefele, sípokat fúttak, s fekete körmű, bálványos némberek mentek vélek, akik így szólnak a fának: te vagy az atyám! a kőnek pedig: te szültél engem! Né, ezek jövögettek hezzánk vizitába.

Mastan egy cseppet megfogd a szájad, aszongya, ne tanétsd apád gyereket csinálni, hát mikó hallottál olyant, hogy: „Eccer lesz, honnét lesz?”

Né, „lesz egy erőssen csinos özvegyasszon, aki elkészíti magát, hogy mán ha vas tüvek esnek is reá az ég folyhőibő, az ő méhit megnyissa mindenhogyan Izráél magvának, hogy tülle fiadzzon igyenes lineán az Ígért Gyermekek, aki elveszi a világ bűneit” satöbbi. Ládd-e, nehézkes így beszélteni, magam se veszem bé az ilyen gyanos málét. Me csak a réges rég, csak az kedves nekünk, tehát eztán is ezen szóval mondom, „egyszer volt, honnét volt”, de te tudjad, mastan arra fordulok, s vetem a pányvát, azki csak eztán lesz eljövendő.

Különben pedig ehon e tengeri csiga-biga, kagyló, vagy mi a rosseb: né, a fülemben nyomom, s hallgatózom. Hát hiszen tudtam: odabe reng, forog az örök óceán! Így teccik nekem jelen-múlt-jövendő, csak mindössze zúgás a kagyló híves forgóiban.

Azzal már most igazéccsuk magunk oda, ahon elhagytuk a beszédet... „akkor úgy esett, hogy Támár, aki mint kopó a sebhett vadat, érzette a jövendőt...”

...Mit érdekel engem Támár, az én atyámról, Jóbról beszélj, aszongya (Jákobot akart mondani, de elcsúszott a szája).

Né má, félek, tekintetes úr! A cigán fél, mer rá tetszett derrenni a cigánra, amiért csak ámolýgott, oszt más nótát fogott a száraz fája. (Ugyi így tréfálózott.)

Ami pedig a te atyádat illeti, aszongya, Jákov a vérbe dermedt fátyol darabcskát kezében vette, s elesett hanyatt. Úgy feküdt, mint merő tetem, s dermedett hús maga is, osztán egykor megelédvén, egy valami hajnalon főfogta magát, s vitte félre az életit. Ráült egy hulladék-dombocskára, s akkor tekéletessen leöltözött, elszagगतott rúlla minden fölső s alsó gúnyát, utójára még vót az a gyenge vászongatyácska, aki az ő szemérmes tagját befedezte, aztot is megtépvén, elvetette. Ott himbázta magát, valamint egy fejér, töredéken szakállós bábót, és sivalkodott, mint a görény, akit a két kezinel a kamraajtóhoz szegeztek. És amint ott dülöngött-rívott a te atyád, tanált ott az undokság közt, akibe reszketve nyúkált, tanált hol-mi reves fákot, cserepet, s avva a gyenge bőrit kaparta, osztán hamvakat vont elé, az kibe görbe szegek aludtak, a fejit s a válla bérceit avval béhavazta s hintette, avagy ha mást tanált a ganyé mélyiben – úgy mint juhbelit, tollut, madárkoponyát, száraz zuzát, gubacsot, féreg-bábokat, mandola tokját, avval örökké magát megszórtá s -alázta, s hogy az esteli sötétség reászállt, avval még végire nem ért a nyilvános pönitenciának, tudnillik az ég állatai eléjöttek, s fényökkel szolgáltak körötte, megvilágosítván az ő mezitelenségét. De mást mondok: ha reászállott volna a te atyádra az irdalatlan tohuva-bohu, a teremtetlen mélység, avval még el nem ment volna Jákob házáról a szégyen, mer tudnillik az atya a hódvilág tiszteletire hezzáfogott bégetni erőssen – mint kos, aki az ő népeit vezérli.

Arra föl osztán szigorú némaság kezdett terjengeni Jákov birtokán, pedig akkora vót már az, hogy a szem bé nem lephette, de azon mind csendesség vót, ottan-ottan csak gyengén lélegezve kushadt, s a béle reszketett Izráel gyermekeinek.

No, Jákob, a te atyád ezzel a bégetéssel eccer odahajnalodott az ü keserűségének dombocskáján, s mikor már revá s az ő dombocskájára terült a pirosság, fájdalmiban megcsöndesült. (Né csak, ha komisz is, tellik-múlik az élet.)

Egykor osztán fölteként az ő mélységiből Jákov, hát lássa az ő menyit, Támárt merő gyászba. De már akkor el vót küldve hezzá, a Támárho a második fíjű, az Onán nevű, hogy támasszon, aszongya, mint sógor, magot az új fivérinek, mintha amaz csinálta lenne, aki meghótt, mer az már nemigen ágaskodhat, tehát végeredménybe csak az élőnek muszáj azt a bizonyos dógot megcselekedni. De az Onán – én nem tom, miféle volt – röstellte böcsületessen a dógát alávágni a Támárnak, hanem az ő magját a földbe erigette. Odaizélte magának, né, a padmajra vesztegette. Csinált volna új klapacet magának, aszongya, a saját szerszámjával, inkább menjék pocsekba, aszongya. És ez gonoszáságnak tetszék az Úr előtt, annak okáért egy alkalmatossággal, hogy újfent a maga szerszámját húzkodja-vonja s nyúvi vala szorgalmatosan, a vér esék habosan elé a torkán, és megölé őt, hogy ezen magja a nyomorultnak benne szakadt.

Tehát immá etet a másikat gyászoló Támár – az ő erős szándéka szerint. S Júdának már csak egy kicsi fia maradt.

És Támár setét csős csebriből megítatá akkor Jákobot, mint egy idéetlen ősz gyermeket, akit a nap hevessége vörösre pergelt, s né, a csicse szőrín leffegett, csapongott – valamint pille a deróton – cafrangossan a gyenge, fejer bőri, akit azon reves fákkal, törmelék cseréppel kapart s húzkodott. Osztán – minthogy erővel se vonhatták el a cselédek ama gyeheña halomról – az idegen asszony holmi ágasokra árnyékvető tetőcskét állított, hogy mán a siralommal s panaszolkodással telhetetlen ősatya az elevenen való süttetést avagy flambérozást eltávoztassa magától.

És mondá Jákob maga magának avagy a pogán Támárnak:

...Mikor Káin megölte Ábeltot, csak hárman maradtak az egész emberségbe. Káin az annyával nem közösködhetett, mer az Ádány rajta tartotta a szemit, osztán asszon több mégse volt, de neki mégis köllött. Akkó főfogta magát, s elbúdosott egyvalamijen tartománba, ahon csak majmok vótak. Ott osztán mán szabad vót a vásár, vót kisleán, menyecske, asszon, mindenféle. Fejer, fekete, sárga, ami köll. Ott bucskáztak, süvöltöttek reá, erre is, arra is, egy a másnak csimbókját húzkodta, rázta, s amék a veres, kopac alfelit reá fordétotta, avva osztán prütyöghetett szakadásig – amit osztán megcselekedvén, összeközösködtek az emberséget, mer abbúl lettünk mi szépségessen, más módja nem volt, aszongya.

Avval a paszmatdombocskából alábukskázott, és fölmutatá ottan keszeg alfelit azon hezzátartozó csengő-lengő szemérmes testivel, mint aki a komédiába pátriarkából egy valamilyen majommá transzfigurált.

Akkor a pogán Támár gyász-köntösit magáról leoldozván, az öregnek mezítelenségit avva befedezte. De né, lássa, hogy mozog ott a sáros földön gyászos jelmezibe Jákob, aki az ígélet szerént mán Izráel volt. Innét s túl billeg, mint az esztevátá, valami csudás tetemeket, figurát dömöcköl a sárba, s nyeszereg:

Hogy a mi urunk a népséget teremtette, kiszólt az angyalokho, eriggyetek csak, hozzatok agyagot! Mely buta vótam, gyermekem, hát itt az agyag, jó, finom matéria, mán régestelen rég nekifoghattam vón, hogy egybecsinájjam az én szétzagatott gyermekemet, hiszen minden vonása a lelkembe van örökké!

És gyúrta, dömöckölte ott a sárga földbe azt a gölem-figurát, s hogy mán ember formája lett, reáfeküdt hasmánt, hogy belé lehelje gyermeke képibe az élet levegőjét – de utóbb ríva fordútt le róla.

És szóla akkor Támár: Ne búsulj, szívem, semmit, mert tégedet megvígasztallak!

Hát ki hallott ilyent? Nézzenek oda! Elcsudálkozták magok erőssen az errű-arrú körben járó, leskelő alja népek, házicselédek, fijak, mik – mer ezek is ott tekeregtek az Ősatya körrű, avégett, hogy hire ment: ott eszi őtet a fene csórén a ganyé közt hátul a paszmatdombba, és Júda gyilkos menyével társalkodik. Mer tudnillik arra ment a szavok, hogy Támár füvekkel, csontokkal, egyetmással boszorkánkodik, a Hért ugyi példáol meglövalolta, s a vérit vette, Onánt meglövalolta, s a szömérmes testin át a vérrel a lekit is kihúzta satóbbi.

Egyvalamilyen ázott bucipofájú zsidóné pediglen a Jehuda házából reáment, mondván: Heában szorgalmatoskodol a mi atyánk körrű, ageb szukája! Mer tudom, hogy tejem, vajam, téfelem kopó képiben főnyaltad, de megemlékeznek róllam a te csontyaid, mert a fedeles szekrényből, mikó kivontalak, ahon nyalakodtál, a köpülőfával eleget taglottalak, bizony, annyi pézzel megelégedném, ha fele lógané vóna is, te mégiscsak nyihhoggá vót, tehát valóságos kopó nem lehettél...

Na, te meg eleget kikiriltél, aszongya, már csiklik a vérem belé, hess! Azzal elhajtotta azt a némbert. A te atyádot pedig felfogá Támár, tagjait egyben szedegeté, gyengén megmosta, s az anyajuh tejének sűrűiből egy darabacskát ennie adott. Osztán ölébe vette, s kisdud mozgatással valami éneket mondott csendessen:

Téli bú s halotti lárva
lehull rólad, ha köszönt,
termetére, ajakára
bájját Isten szórt, özönt.

Nézd, szemében kacaj éled:
Isten tréfált csak veled.
S kései gyönyörűséggel
majd szivedre öleled!

Isteni léptének hódol
hímes tollú sok madár,
amint káprázó távolból
kilép és elődbe áll.

Lelkem, lantom, most zenélj még
mélységes-szép éneket!
Mert nem fogja már a mélység:
szívem, feltámad neked!

Mindörökre csengő szép szó,
mi játékomban zenél,
az ének díszére méltó
mind e hang: a gyermek él!*

Az a kicsi bácsi bészárt szemmel feküdt a Támár kötényibe, mint egy bálván-kép, nem lehetett azon elmenni, hogy micsinál, mi éri, mer nem rezonált, az az igazság, csak éppen úgy, mint a földbe az a sárga gölem, akit ajnározott, hogy mán az új melegítőből kiizélné magát a sárból, az új gyenge szikrájától kikelne, mint eleven gyermek, és lenne második József. Mégis mán ettől elé, ők örökké összehajtották fejeket, ez is mondott valamit, az is, erre-arra, édegettek. A Támár csúfoskodott például, hogy ő milyen nagy boszorkán:

Éccaka az emberek kinn háltak a mezőn, az ég alatt, beszélgettek. Közbe egy nagy kutya odaállt hezzájok, aszongya. Ott álltam, s ők meg se bírtak mozogni, aszongya, mintha fogtam volna kezeket. Kiabáltak, fogd meg, verd agyon, de meg nem mozdulhattak, még az a kutya el nem ment, el nem mentem.

Akkó aztán reá került a sor, tehát ű is elkezdte, az öreg:

Mikó az Ádány és Éva melléfogtak, ugry megtörték a parancsot, vett az Úristen egy nagy mérges angyalt, hát ezt úgy hitták, herr Svarc. No ez gyött a Paradi-

* Átvétel Thomas Mann: JÓZSEF ÉS TESTVÉREI című regényéből.

csomba egy kis úton befele, s má messziről kikereste a két paráznát, s kiáltozott: Himmelherrgott! Mars maga kifele a Paradicsomból!

Muszájt vót szót fogadni, köllött pakolják fölfele azt a kis cókókjakat, ami vót, s mentek. Az Éva meg sajnálta a virágoskertjét, s az út közt hajolgatott erre-arra, kitépett a föld virágjábó szuvonírt, hogy oda túl emlékezzék: szép vót az élet, hogy álmodták vagy mi. Egykor aztán elfáradtak, lefeküdtek, mán ott a kerítésen küel, a kopasz, rossz földbe. És akkó az Éva meglátta álmába, hogy most má mi fog történelni, hogy testvér a testvérgye ellenibe támad, fijú az aptya ellen, meglátta, hogy milyen fejlett lesz a nép, eszkabálnak minden rossebet, mehani-kát, aki röpül s az ekét húzza, osztán piszmékert, vasfogat, a világot derótba húz-zák, mán a gyereket is üvegebe csinájják, a népnek javullása nem lesz.

Osztán hogy felébredt, megsiratta a világot, jobb lett volna, aszongya, ha még ű se lett volna, hogy eztet végigéri a nép.

Na, ezen is elfakadtak, ki kacagva, ki ríva. Osztánnék abba megegyeztek, hogy aki eztet vélük kicsinálta, kissé melléfogott, mint vak a pohárnak, mert űk ugyan szépsé-gessen egybetanálkoztak, csakúgy azonba, mint fagolyó a kuglival – emez dül, s az elmenyen.

Ugye még evvel is viccezték, hogy nem-e lehetne megpróbálni mégis azt a dógot, hogy megtegyék, úgy a kellemetes foglatatosság, mint azon Gyermekek végett, aki biz-onnyal a Fölkenyt, azaz a Szabadétó leend. De akkor az Atya kezdé az ő férfiaságát lesajnálni, bátor nem köllött aztot a Támárnak immár bémutatni – mondván: A sok idegességtől, szomorúságtól sajnos mostanába csak lebeg az, mint kanóc a zsírba. Ha-nem ha a Seregek Ura, Saddáj, Jehova s a Kimondhatatlan nevű kívánja, majd az a rossz kanóc is életre kap, aszongya.

Ám elég sajnos, aszongya, ha a lelkembe nézek, nem látom meg, vajjon az Ígéret Gyermekeit óhajtanám e Támártól, az én onokáim gyászos asszonyától, ha midőn – ahogy elképzelem – teste hullámaira emel, mint nagy víz a nyikorgó bárkát, avagy mégis és ezerszer az én gyermekemet, a leölt báránt csinálnám vissza. S kezdé ojjan görbén nevetni. Na ez ennyi.

Támár ősmerte mán enmagát, hogy kicsoda ő, gyött-ment rendelés szerint, mint ama égbefüggő állatok, planéták s társaik, az kik hallkal járnak körbe, mint a zsebóra kerekéi.

Ügyekeztem, fűvészkedtem, bűvészkedtem, aszongya, odaföl a zsengek közt az új jövevénnél, mégis leszáradt. Akkó mást próbáltam, ez is hibás vót, lekonyútt, kapartam le a földbe, a gyökér elbútt, az ő éccakájába előllem – mán most csak a derekát ölelhetem.

És akkor jött a hír, hogy meghala az asszony, Júda felesége, mely úgy ízlett a boszorkános Támárnak, mint szemfájósnak a napverte mezőben, midőn letészi a sallót, szólván: A szemem kiesik a fényesség erejétől, és el nem hordom magam, ha a napocska estélig kitart. És akkor a Hold a Nap tüze elé megyen, és mintegy süvöltésre setéség támad és szél, hívség jár a tarlón és a lihegő barmok között.

Nocsak, aszongya a Júda özvegyiségére Támár, egybestimmelünk a Magasság Urá-
val, aki mint gyermek az ostáblán, élet és halál kockáival játszik. Egyet gondoltunk Ófelségivel, aszongya. No de itt megtévesztettem a dógot, nem emlékszek, mondtam-e, nem-e, hogy ű mán elejibe, mikor az Onán a decka közt vicsergott, abba a helbe felkérte a harmadik klapacet Júdától, hogy bár kiskorú is, haddjárjon, majd ű elsen-

vedi még a mozsárba is azt az időt, amég a legénke fakardot lenget, és ficfa csitkón lovagol, mer az ű termékenségének háza, aszongya, a Szabadétó végett kiválasztatott, hogy éppég abbó támadjék világra Őfensége, igyenes lineán.

Csak sajnos a Júda eléggé ideges lett, mer mán ő is féltette a halálos asszontól ezt a kicsi maradékát, aki hon vót még attól, hogy ottan-ottan egy néember hasán vitézkegyék s lovagojjon – hiszen az ad embernek is elég dógot.

No, aszongya a boszorkános, pogán asszon, nem akarásnak úgyis szarás a vége, oszt ettől elé mán ment igyenesen, mint a kés. És hírül adák nékije az ő bálványos atyafiai, hogy né, a te ipad, Júda megyen a hegy közzé a juhok nyírésire.

Leveté azér magáró azt a özvegyi kacabajkát, és ezeknek a jóféléknek, frajoknak, céda, nna! uccanő, hogymongyák, tudja fene! annak a csiricsaré gúnyájába öltözött, kikente-fente mindenét, mint a fazekot, a gönceibe bécsavarodott, és leült az útfélre, várt.

Hát, ugyi tutta ő, hogy a nyírést odaföl megünneplik, járják a bolongyát feszt, oszt a Júda se szereti a bort a szájába tartani, majd mikó megyen hazafele, lesz valami – meglássuk.

Mer hétszentség, hogy ott köllött keresztül menjen az úton, aki tartott a házak közé, a hegyró odatért egy kis kanyargós mi a fene, ösvény.

Addig ű ott ücsörgött, fityerészett magának, mert kitanúttá, hogy az a mesterség, az ojjan fityerészik. Na jó. Egykor oszt indulnak meg a kövek, kocognak lefele, lássa, hogy jön a Júda, billeg, mint a ganéjos szekér. Akkor oszt amaz is felmeszelt, na, ez mi. Hát itt valami fityöl, fityeget. Tán nem egy kedesa. Mert így hjíták azokat, nem kurva, kedesa.

Akkor lássa, hogy ott ül a fődön egy tisztátalan, föstött szeméj, mert nem ösmerte vót meg, a ruhája a fejiben volt húzva, csak a szeme villogott.

Hát te, aszongya, honnét estél ide, máskor nem láttalak, mer mán isten bizon elgöttem volna nálad, én szeretnék véled tükrös szobába tanálkozni, aszongya.

Hát ű a városból jött a sógornéja hejibe, mer annak szél fúttá el az ágya szalmáját, mán ű lesz itt a kedesa ezentúl, aszongya. Ha közösködni akarsz, lehet. Pézért, vagy valami egyetmásocskát is elfogadok. Mit adsz nekem.

Hát küldök egy kecskefijat, aszongya. Akkor oszt megvót a vásár böcsületessen, bémentek egy arravaló házba, oszt szépségessen fölizélte, teherbe csinálta tudatlanul az özvegyet. Igen, de ű elébb még zálogot vett az apósától, hagyd nálam, kérlek, aszongya, gyűrűdet és eztet az oroszlánfejű pálcat, mer az vele vót örökké, a pálca.

No, ennyi vót, akkor ez ment erre, az arra, Támár primán visszaöltözött gyászba, ez el volt boronálva. Csakhát a diferencia a vót, hogy másnap viszi a Júda csicskása azt a báránt, vagy mi a rossebet, kecskét, a zálog végett, de a kurva – mán elnézést – nincs sehhol. Kérdi ott a népeket erre-arra, nem tudja, kérem, azt a bizonyos szeméjt hon tanálom, aki itt szokott az út közt posztolni. Nem, ijent űk nem ismernek, nálók errefelé nincs parázna nő. Jó, rendbe van.

Megyen a jószággal vissza ez az illető, a csicskása. Hát kérem, uram, mán itt hiba van, aszongya. Erössen röstellem, de a kurva elpárolgott. Valami nem pásszol ebbe, nem gömböjü.

Ne töröggyé velle, csapd a jószágot a többihön, aszongya, mán itt többet nem tehetünk. Na, ez idáig van.

Telik-múlik az élet, egykor jelentik a Júdának, hogy a Támár megéri a pénzét, mer úgy nézem, özvegy létire csont van a hasába. Ekkora lett a feje a Júdának. Hogy a

gyehennába súvadt bálványos istenit az anyádnak! – Vigyetek csak hamar eleven szemet a hasára! Indultak, égessék megfele.

Jó napot, Támár naccsága. Aggyisten, atyafiak. Mi járatba, mi járatba. Hát csak abba, hogy encvej, szeggyed föl magad, mer érted gyöttünk, vüszünk, égessünk meg. Igen? Osztán mér, te? Há, mer szar van véletlenből a palacsintába, isz siralmas özvegy létedre ojátén dógot tettél, mint tisztátalan. Mán én véletek nem menyek, a torkodból, aki bidesség elé gyön, az menjen oda. Mégiscsak fogaggyá szót, léccives, másképp a pulyádot tóled kimeccük, s a kődökszinegén a nyakodba akasszuk.

Erre osztán abba a helbe elétroppan Júda, az oroszlány. Add csak elé hamar, leánkám, mékkel francuskodtál, aszongya. Kivajjam szeretömet. Ki, mer mécc a tűzre. (Amúgy is mécc, hanem ha kezes leszó, nem mensz magad.)

Nem bánom, aszongya, ehol a kurafi pálcája, gyűrűje, a szömérmes testén pedigen – tisztesség ne essék –, ama zacskója redői közt, mint egy skarabeus férgecske, ojjan szabású lencse láttatik. Nem tom, aszongya, kegyelmeteknek nem-e ösmerős, tudnak-e ojjat.

No, ezzel megszégyenlette magát Júda, hogyne, isz ösmerték a népek az ő jelvényeit, osztán erőssen kacagták, mondván: ejsze, derék! Júda a maga szorgalmatosságából támaszt onokát magának!

De ú osztán, valamint az istennyila fővilágiccsa a setét bozótot, azonképpen elváltozott, s mondá Támárnak fejéren:

Tik a föld népe száján bálványosoknak, pogánnak neveztettek, s némellek köztetek a kurválkodást az Isten házába mívelik, mint szent örömlányok avagy cédák. Az én vékon értelmekkel elértem immá, hogy tésis azon nevezetet kivált megszógáltad, azeránt, hogy a te pogán fajod izráel törzsébe keresztelődjék, az kiből eléhajt az ágacska eccer, ki Szabadétónak s a népek örömének neveztetik. Azért ime, levészem a sarumat előtted, s homlokomat a föld porába hajtom, mer ime áldott a te méhednek gyimilcse, aszongya. S ámen.

Szomjazom – suhajtá ekkor a verem alján József. El vagyok telve a meséiddel doszt, ehon van, a torkomon bukik elé a nyomorúságom, s te képek-szavak mannájával emtetsz.

Majd tám jódra válik, s mégse nyomja ki az ódalad, mondá a Hatalmas Küldöttje irgalmatlanul, azzal főfogja magát, hogy ottan-ottan bévilágiccsa az ő látásának szövnekivel azon pislákoló labirintot, azmelybe bódorog az Istória, hogy végre a Gyermek kis kezit fogva a fővilágra vergődjék.

Emlékezzél, fíjú, mire tanét a kútnak mélye: A jó vastag életbe, s küel, a híg teremtetlenségbe, mint egy rigó fészkebe, minden egyszerre van örökké, pláne, hogy jobban halott vagy mán, mint eleven, azért lássál tésis az ő szemekkel – mint egy álomba. S rákezdí újfent, mesél Júda és Támár magjáról, aki az üdőben Dávid királ, szent Józsefnek, az ácsnak öregaptya leend, ü Szüzanyával a Jézuskát nevelgette, a Báránkát, aki elveszi a világ bűneit:

Vót egy próféta, Sámuel, gondviselője vót a népnek, de egy szép napon megöregedett sajnos. Eléjöttek a zsidók, kihúzták a házból. Áll meg itt, aszongya, és mastan figyelmezz, mert megöregedtél. Izmaid elszáradtak, erisztékeid recsegnek, szemed homályos, hangod, mint a betegé, ha szólsz, olyan az, mint az álmodó beszédje, s gondolataid is, mint a részeg, innét oda térnek.

De nagyobb baj, aszongya, hogy maradékaid, a két fiad, nem a Törvén útján járnak, istentelenek, s körmeik bűdössek a ragadomántól.

Annak okáért mastan kérünk és szólítunk, hogy adj nekünk királt, mielőtt meghalnál, mer nem igazít minket az istenfélelem, szigorúbb járom kell a népnek, aszongya. No jól van, de meglásátok, aszongya az öreg, hogy visszasírjátok az Egek Királát, ha midőn a tüközültek való királ megeszi a népet, mint a kinyeret – azzal megadá nekijek, amit kértek, az első uralkodót.

Hát epedig így lett, hogy egy Saul nevű illetőt elküldött a családja a jószág után. Hát a nőtén szamar elkóborított, egy Hulda nevű, elhitte magát erőssen ott a sok mekegő s bégető komunitás közt, gondútt egyet, s a sarat felcsapva elhagyta az eklézsiját, indútt a maga feje után, elbitangolt. Ez a Saul meg utána, ugyi e vót a fíjak közt a legifjabb, micsinájjon, muszáj vót. Ügyekezett egy szó-gával, ismerte mán a járást, isz nem először ment.

Na, eccer éléhültek s -szomjúskodtak, meg is fáradtak a sok hegyekbe, a csipkebokrok megszagatták őket, beléjük csimpojgott a bogáncs, a kókéntövis. Nézték egymást, immá micsinájjanak.

Van itt a közelbe egy nagyöreg látó, aszongya a szolga, ne kóringyájjunk immá magunk is, mint a jószág, tán eligazít münköt az öregember.

Nem bánom, aszongya ez a Saul, és a fejit így elfordícsa a hegynek, mer nevetést hallott: a kövecses, partos úton lépígetve vízholdó leányok eriszkedtek közibük. Dültek té-s-tova, hajladoztak, s hol-mit kiáltozott egy a másnak, de elvitte a szavak értelmét a szél.

No, a leánkák megtalálván ezen férfiakat, körben állongták őket, csendessen suhajtoztak a porba erisztvén lassúcskán a vizes csebet, a gőzölő csecses kancsót, ottan-ottan elnyíllott cseresnye volt a szájok, azon lihegettek. A látót keressük, gyermekek, kérdék, azzal elragadák a csebek fogóját, s poros torkokat a forrás vizével jól előntözik.

Erre van, bácsi, föl a dombon, a falon túl, mondá egy ügyes barna gyermek, ki lelelebb ébredt az ámolygásból, isz lesték, hallgatózták a csitrik az ivókat, avagy a torkukban zubogó elementumot, valamint búcsúba a komédiát. Ha ügyekeznek, tán megkapják, mer harangszóra nekije is menni kell, hogy megáldja az ünnepre való báránt.

No, oszt mentek. Odaföl pediglen láták, hogy békesség vagyon, a házak úgy álltak egyformán a hold fénye alatt, mint bukták a lapáton, akit a pék kivetett. Csak mindössze egy vénembert tanáltak a görbe falak közt, aztot Saul kérdé, hogy a látó embert ösmeri é.

Akkor kemén hangon az öreg fölfelelé, szemeit kicsukva – tudnillik bézárta elébb erőssen a Saul lehelletire.

A szamárkancádért ne bánkódj, mert előkerült. Most kísérj a kőhöz, azki az Úrnak kedves bárányok vérétől sötét és izamos. Ma ünnep van, hát ünnepeljünk... Avagy nem te vagy é, aki egy szamar után indult s végre királságot kapott?

Ezeket jelenté ki a bácsi, kit látónak, avagy prófétának mondunk.

Ki vagy te, aszongya a Saul, hogy ezeket mondod nekem, aki a legkisebb törzs legfrissebb hajtása vagyok, habár termetem szégyellni valóan kiemelkedik a föld népe válla föl, akárha egy szörny fattya, vagy idegen, jövevény lennék. Mán ebből is elértheted, ez a Saul is csak ment neki az életinek, mint vak a kőfalnak, s nem látott köröszkül azon sok szélbelibegő kulisszán, akik egy a másón átderengve az üdő teátrumába imbolygó jeleket, főstött ábrákat írnak, az kit didergőn olvassunk, nevezvén végzetnek avagy sorsnak.

Az vagyok, akit kerestél – mondá Sámuel, s bévitte Saul az ünnepi sokadalomba, főhelyre ülteté, enni s inni adatott nékijek, s az ünnepnek végire menvén, szállást csináltak a tetőn, hogy nyugodjanak.

Na, akkó megin megvirradott, Sámuel a torony aljából felkiálcsa a lapos tetőre: Kelj föl, Saul, aszongya, nézd, emelkedik a fény, a fecskék együtt járnak a széllel, azki leteríti elibénk a tenger ábráját, mint egy szőnyeget, halacskák, kagylók, moszatok, rákok s a kövek arabeszkejeit – aromáját! Mán ezentúl nem fogol ezekben gyönyörködni, mivel királ leszöl!

Né, hát ez így is lett, mert vót az öregnek egy cifra kos-szarva, a híja ezüsttel kihánt fedelecskével bécsinálva, abban tartotta a szent olajat, eztet elévette, s ünnepélyesen mind reá burította azon aszúszarvból a kenyőolajat, s böcsületesen reámondta, amit hivatalosan köll, avva föl volt kenve a királ. És szólla akkor a Sámuel: ime az úr királt adott néktek!

De hogy eztet a Saul megkenyték, máris gyött mindenfelől a zsidókra az elenség, innét az amálék, túlról a filiszteus – nem hagytak békét nekije.

Na, ez a Saul persze hogy melléfogott, isz a sok hadakozás közt még a Sámuel is a nyakán ült és nyakgatta, hogy aszongya: ezt tedd – azt tedd, így-úgy, az Úr nevében. Szekálta, ugyi, ezekkel a vallásos csiribákkal. Hát persze hogy elcseszte, összekeverte, szerencsétlen. Végül még, isz a baj csapatba jár, mint a varnyú, aszongyák, az úr lelke is elhagyta Saul, s annak hegyibé egy gonosz lelket küldött, hogy nyomja éjjel-nappal ütet, aki – ládd – nem sokat tett a királságért, s hertelen esett ki a piksziszbó, mint verébkölök a fészkiából. Ebbű is kitetszik, úgy van, ahogy mondják: megtanál az Isten elébb utóbb mindönket!

Tégedet is, kérdé József gyengén, de amaz egy siklót dajkálván hertelen reámondta:

No, evvel térjünk csak Dávid királságára, mer ez a Saul mellényülés volt, akit helyesbiteni illett, és ez végett az Úr férenézett, tehát a Gonosz Saulnak a szívébe rondéthatott, oszt hamar-hamar citerás köllött, egy kedves hangú énekmondó, hogy megvigasztalja ütet, mert igen szorongatta a torkát, s térgyepölt itt né, a mejjin az a gonosz lélek, hogy utójára mán félremenvén sírdogált a nagy, erős királ, az Úr tetszése szerint.

Isai fiát, Dávidot elvezették a Saulhoz, aki egy setét kamorába ülve múlatta magát – ahány ablak vót a házon, azt külről jó erős palettákkal, bévül superlással bécsinálták, annak okáért feketeség volt, hogy a szeg megállott benne. Ott buj-dokótt magába, homályosan a királ.

Akkó Dávid elértvén a Saul nyegéseit, a magános, sívó nyomorúságot, megpöngette a hürt, s énekelt:

„Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm,

Füves legelőkön nyugtat engem, és csendes vizekhez terelget engem,

Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek a gonosztól...”

Na, ettől valamijé erőssen sírt a királ, de mindjárast meg is csöndesedett, és felnyitatta a palettákat, és akkó Dávid átadta ajándékait, a hazuró hozott bort, kalácsot és egy kecskegidát, és ű igen kedvire valónak tanálta a széphanjú legént, és azontúl, ha reáült az Isten setét lelke, Dávid ezen szép soltárokkal elhajtá rúla a gonoszt.

Persze nem citerásnak szerzé a Seregek Ura ezt a Dávidot, tehát fölségesen, cifrán sodorta-fonta előrefele a gyöngö életszálakat, melyek az üdők magassából

nézve el- s eltűnedeznek, egy a mással bogokba, szivárványas fonatokba fogódzva képeket írnak, azkik mondatnak Istóriának, de te mindenkor tuggyad, hogy ezen kárpit szépséges állatait, jelenéseit csakis ilyen magános, eleveny, fájós szá-lakból sodorja az Úr – tán hogy ezen mesterséggel töltsse ki a nem-szűnős időt, s hogy netán valami értelmet lásson az Egészben, az ki csak az ő végtelenségiből nézhető.

Annak okáért vette az Úr ismét a filiszteus népet, hogy gyűjjék föl Sokónál, a zsidók ijesztésire. Né, és akkor ezen a hegyen állottak, innét a filiszteusok, túlfelől az izráeliták, de teli vót, úgymondva, a zsidóknál a nadrág, annyian vótak a filisztesek.

És akkó lejött a hegyről egy nagy hatalmas ember, egy ólajtó filiszteus: a fején sisak, derekán pikkejes páncél, vállán, lábain mind csupa vass – ahogy lépett, zördült, rendült a föld. Ez volt a Gólját. De ojjan nagy erőss vót, hogy mondták a zsidók: na evve végünk. És csak hallgatóztak, mit szól tülle a föld, tám még nyegi az is, vagy mittudom én.

És a dárdája nyele, ehol, ni, mintegy zugojsa, a vassa neki, az is félmázsas vas, és a pajzsot előtte hordozta vala két erős szolga. És akkó megállt, mint egy hegy, és felszólt a zsidókhó:

Kedves zsidók! Ha háború, hát háború, nem bánom. De spórojjunk a vérel, jöjjön ide, szembe vélem tiközzületek is egy nagy erős vitéz, víjjon meg vélem, és akkor vaj egy zsidó, vaj egy filisztes, ittragad a völgybe Sokó és Azéka között, de mégse az a sok vér, ami szerintem nagy különbség. Tehát szerződjünk: ha zsidó győz, mink a ti szolgátok leszünk, s ha Gólját, akkó viszont tik nekünk szógáltak!

Hát ugyi, erre mán összvedugták a fejeket a zsidók, lengett, csilingolt a sok pajesz, cicesz, bóher, hogy most micsinájjanak, me nem vót nekikjez kéznél olyan nagy bálván vitézők, mint a Góliát. Hát amint ott gajdolnak, davenolnak, elégyün ez a Dávid csak egy görbe bottal, meg egy zúgattyú vót vele.

Uram, kiráalom, életem-halálom, aszongya Dávid, megyek, s fejire ütök a filiszteusnak, vagy valami. Ne bánca ez is a zsidókat.

Nem mégyc, dehogy mécc, isz zsenge ifjú vagy ahho, mán hogy engednélek.

De menek, de menek, s elhozom tölle azt a nagy páncélos fejit, avva úgyis csak kilóg a sorból.

Így osztoztak, s a vége csak a lett, hogy elment egy szál alkalmatlan pásztori gúnyába. Közbul meg volt egy kis víz, hegyi patak, abból vaj egy marok éles követ a zsebhibe gyugott, s ment danolva, mint akinek neve napja van – sétált legényes-sen a Gólját felé.

Adjisten, öcskös, hát minek szöszmötölnek azok a zsidók odaát, eriggy csak, légy szíves, mondjad nekikjez, hogy küldjék azt a kollegát, mert ma még nem ettem, itt a fölöstököm ideje.

Ugyi, így tréfálózott véle a Gólját, mert ú egy illedelmes úri ruhába öltözködött illetőre számított, ahhó volt mint bajnok szokva, nem illen gatyás, veresses hajú, danoló legényhő, aki a pálcával jobbra-balra rendet vág a búzavirág s a pipacs közt, mint egy csavargó.

Ja, és tán a híres párviadalbú semmi se lész, a Dávid s Gólját istóriájából, ha nem szól a Góljátnak az egyik komája, a fegyverhordozó, hogy te vigyázz má, isz eztet küldték éppen rejád a zsidók birokra.

Né, ez rettenetesen földegesítette a Góliátot, elsőbb rázódott fertelmessen a kacagás végett, osztán a feje setét lett, mint az érett padlizsány. Mert, ugyi minek nézte ő a Dávidot, csak mindössze egy taknyos zsidógyereknek. Menek, rálépek a szakramentomát, aszongya, azzal ment neki a Dávidnak, hogy zergett, csattogott, rettenetes vót. Meg vót sértve borzalmassan, hogy a zsidók így leblamálják. Mérges volt, ugyi, hogy csak egy pucérfaszú legénkét küldenek, úgymondva, a hatalmas Góliáttal szembe, ez idegesítette őtet. Ment, hogy eltegye láb alól. Az meg csak meglóbálta a parittyát, elhagyétott egy követ Isten nevébe, oszt a kő itt ne, ellő, beszakította a fejít a Góliátnak. S az eldűtt hosszába a bibliai harcmezőn, bément a velejébe a kő, oszt kiment belőle az élet. Mindegy vót annak, hogy zsidó vagy filisztes, osztánnék hejában volt ű olyan derék legén, mikor a leget előbb bényelte, mán nem bírta kipöfögni. Épp az a szikra élet hiányzott nékije, oszt ez hatta el fájdalmassan a homlokán. Hát csak hevert a Gólját akár a hegy, nem zsenirozta magát. Már röpködhetek fölötte az évek, nem foglalkozott ű avval. No de a Dávidnak meg köllött a bizonyítván, tehát kivonta a Góliát kardját – a fegyverhordozó-komák akkor már túljártak ungon-berken, elszaladtak, ugyi –, s főtűzte a szomorú óriásfőt, vitte bémutatni a zsidókho.

Eccer elérkezik a Jerusálemba, s megyen a girbe-görbe úton fölfele a föllegvárba. Nagy meleg vót, nyomta a púpját kegyetlenű a Góljátfő, má akkó nem a kardhegyén vitte, hanem így-e a púpján, a nyakába. A legyek is zavarogtak, ezek a brillantos, ződ dögevők, me szaga vót má a Góliátnak, fene tuggya, nem vót kellemes – de micsinájjon, hova tegye. Cipelte, me e vót a bizonyítván. Na jó, megyen tovább, oszt egykor éneklést hall. Lássá, hogy a sok nép jobbra is, balra is integet, s örvendezik. Citromágga, narancsfa ágával, mindenféle szagos ződ-séggel hajcsák a leget körüle, a fehérség pedig olyigen dalol, zöngedez. Hát akkor agnoszkájja, hogy pont nékije örvendeznek, ezek őt köszöntik, érdekes! Na, aszongya, érdemes vót a Góljátot megölni és a büdös fejít a szent városba etrógerolni, mert ojjan kedvesen néznek reám némejjek – me szabadétónak nevezték, és hezzászaladtak, röpöstek, ruháját illették, csókdosták, és nem fintorogtak.

Ez teccett néki, hogy ijjen velle a nép, pedig egy frissen vágott egyén szomorodik a púpján. Igen, de meg volt írva mán a kótája Dávid versének, az melybe belecsináltatott a Saul strófája is: ott nyugoszik vala tekéletes készen a Magaságos Karnagy orgonáján, ime, a sípok zöngése szerént fölfelelé mindenik a maga versét.

Ez a Saul, ő ugyi röstellette mán, hogy a népek nem őtet dicsérik, illendőbb volna, ha a sok néember inkább űtet simogatná s velle puszilózna, s nem amavval. Isz jól meglássuk, eddig elé még tán ű a királ, csak egy szellentésre is eltűnik muzsikájával s minden kellemetességivel egyetembe azon kos orrú birkacsős. Tehát még a vigaszt is elvévő ű enmagától – féltéken gyűhösségibe.

Hejában pöngött mán Dávid muzsikája, az Úr setét szolgálja bévette magát közibük, s virtuóz játékát ű is bémutatá. Egy alkalmatossággal, például, midőn éneklé Dávid, hogy aszongya: Álgvad lelkem az Urat, sat, és Saul igen vacog vala a setét kamrába, kérleli akkor röszketve Dávidot, billentené meg az ablak palettát, hogy hégúlna kissé a sötét, és Dávid midőn ezt megcselekedné, olyatén nyegést hall a királ felől, majd mintha eleven szén illetné, égést érez a vállán – annak okáért a rezező dárda szovából megérté, hogy mint fél marhát a sakter, a szomorú királ hovatovább űtet a falra szögezte.

Hát szóval ennyire el volt mérgesedve a viszony köztük, mer a Saul egyre csak legyíngtetett, irégykedett, s szomorkás volt, a Dávid pediglen tutta – mint az Úr-nak selembáránkája, hogy vigyáznak reá. Ezt érezte ő, s annál szebben énekelt s mosolgot emellett.

Iszen az asszonyok is ezért szerették, s mentek vélle, s ment vélle az áldás.

Na, mán ettől elé a Saul megszegyellte magát, nem hagyigálá szemtül szembe a Dávidot, mivel mán direkt félt túle. Mán tejjessen ez a kis Dávid bozsogott a fejibe, mint darázs a katulába, nem hatta békit. De ű a kezeit ettőlelé mégse vetette ki reá. Ellenbe bésúgták nékije, hogy a leánya, a Mikhál beléhabarodott a citerásba, énekőnek, járkálnak, madarásznak, kalickáznak örökké, szóval úgy néz ki, hogy valami mozog köztök.

Erre összedörzsölé tenyerét a királ – ha kalickáztok, majd készitek én ojjatén lépet, amékre reámegyen a kismadár, aszongya.

Avval béhivatá a főkomornyit, ez egy nagyöreg intézője vót neki, idefigyejjé, ez a Mikhál és a citerás szerelmesse! Uram kiráalom, életem-halálom, aszongya, tudom, mer tisztába vagyok az ilyesmivel, hogyne tudnám. Isz az állásommal jáccok, ha hírem nélkü mennek itt a dolgok. Jóvan akkó, idefigyejjé aszongya. Bésúgod ezeknek, hogy a királ áldását adja, ásó-kapa és a többi. De csak azzal az egy főtétellel, hogy idehozod elibém kétszáz hütetlen filiszesnek az előbúrit. De vigyázz, legyen ki a kétszáz, mer ha egy híjja van, má nincsen vásár!

Mer ezek a filiszesek nem meccik le aztot, mint a zsidók s a terek, megvan rendessen mindenök, mán eltekintve a betegesektű, vagy amék háremőr. Mer az is más lapra tartozik, aztat miskárojják. Azontú már arany élete van, csak fene tudja, hibás. Megvan a héjja, csak gyenge a tótelék.

Egyszóval mondd meg eztet nékije, hú komornyit, hogy békerűhetsz a királi familiába. Csak egy ára van, a harci vitézkedés.

Ámbátor ha pézen veszed, vagy amennyibe ha a szép szemedé lemondanak a búrkéjükrő, azok a filiszesek, aszongya, az má nekem secko jedno, a te dógod. Csak legyen itt előttem az asztalon a kétszáz fityula frissen. Nna. És akkó jót nevetek ezen, ű meg a hú komornyit. Mert kétszáz darab, gondoljuk meg, annyit leólni egyvétibe! Rizikós.

No de azt is nézzük, hogy a Dávid má akkó hadnagy vót, főkapitán. Fogta, kicsapott portyázni a kontyos filiszesre, oszt hamar együtt vót a jegyajándék, azon szép somma előbőr, csurig lett avva a szakajtó. Ünnepeyyessen bévonult avva a királho. Hát odagyütt látni azon kiseded skalpokat a tekintetes Szinhedri-on, a sok sakter-bakter, rabbi, bóher, főkomornyit – s a királ egyenként megolvasta a teméntelen filiszes fitymát, vaj nem hamissak é.

Hát, nem kérdezem, vaj ezeket harcba s magad erejibű szerzetted é, mondá savanyón a királ, amit mondtam, megmondtam. Itt a kezem, nem disznóláb! Tiéd a Mikhál, egye fene. Osz paroláztak, csokolóztak. De onnét elé a Saul már megint nem bírt magával, a rossz szellem sűgött nékie, és ő reszketett, mint a fázós agár. Félt, ugyi, hogy rossz vége lesz, s mindenhogyan ű vonja a rövidet. Má rágyött, hogy ez nékije a szerepe, ebbő nem bír kibújni sehogyse. Hogy amék lében megmárcsák, azt viszi mint a búrit mindhalálig, abbó nem bír kivédleni.

Annak okáért még akkor éjjel, hogy azok egyben keltek, máris nem hagyott békességet néki az a rossz angyal, tehát hivatá a fődarabontot, eriggyetek csak,

aszongya, őrizzétek a citerást, mer nemsokára megkellesz mejjeszteni, úgy érzem.

Hanem a Mihál nem aludt vala szerencsétlen! Dolog nem volt, ugyi, azmiben megfáradjon, mint kiráلكisasszon, tehát ellustútt. Hiszen még az évőkalánt is megnyalták nékije, ha nem-e forró, a piszkot is más szedegette alúla, tehát éccaka csak forgott, hánkolódott, mikó pirkad má, azt leste álmatlanúl. Hogy mikó hozzá a gyenge bécsináltat. De ez lőn a szerencsējük, hogy éccaka mindég spekulál vala, mint zsidóné az üres bótba, aki a kuncsaftot lesi, oszt előnti a kannábú a vizesnyócast, oszt a legyet hallgassa, hogy né, bészorútt a cukorkásüvegbe, ott eszi a fene. Tehát elég az, hogy ébren vót és hallá, hogy odakünn megjárják mind a házat a darabontok. Má ebbú rosszat gondútt, s bészólt a Dávidkáho a fedeles ágyba, hogy gyenyérúséges Dávidkám, aszongya, immá ne aluggy, édes mátkám, mer gyilkos darabontok megjárják mind a házat, mer ez a Saul hijába, hogy az apám, aszongya, már megint olyat gondútt, hogy meg akar mejjeszteni.

Hát azé má bocsásson meg a világ, aszongya a Dávidka, mely rabiátus királ lött mostanába a Saul, de elméri a farkát ökelme, aszongya, és káromkodik vala szaporán az álmoságtól, időkémelésből pediglen ásítgat vala hezzá. Eztán felöltözék, s úgy tevő be a titkos papérajtót, aztot a tapétássat, hogy a nejjének csak így inte szemmel: lö pá, aszongya, maj jelenkezek.

No, hajnalhasadtán béront az atya hozzá: ájji csak elé, leányom, beszéld csak meg, hogy s mint vót, hogy a sok derék trabant nem bír megmejjeszteni az ágyába azt a hitván citerást. Nem-e a te kezeckéd vagyon a dologba. Mer tudod, hogy az ijené megharagszok, ha beléütöd az orrod a politikába, országos dógokba, ugye. Egyé, igyá, pipiskeggyé szakadásig, azé nem haragszok, me tüllem származó, mint leányom, de ha ojjatén országdógába keveredöl, picsán rúglak...

No, itt a szavát mintha elvágták volna – semmise.

Hallgat, osztán csak úgy magának döngi a verem setét hijjába:

Né, most mennem kell, eltölt a halál három napja. Mán készülőködnek az egek, nemsokára tésis főszabadulsz, habár olyanná lettél, mint a megszedett szőlőkert – böngészni kell benned az életet. A mese is elakadt szintén, de te ősmered mán, mire mén ki.

No, viszontlátásra, álmodó, béavatódtál a halál álmába, innét elé a többi mán gyerekjáték. Servus!

Azzal elmenyen, mint a füst.

*

Nehézkes az ember fiának gyilkosságba esni, mer tudnillik avva még nincs letisztázva, hogy megétetem, nyakát szakétom, kútba vetem, me két dologra igazét a lelkem: ad egy: kell gondojjak azon hányódó tetemre, hogymint van meg, mi bozsog benne, amié a bubaformából oszlani indult, s ad kettő: onnételé az a megszakadt élet elejbem áll örökké, s olyanná leszek, mint az utas, aki úton van, s egyvalami árnyék kíséri, ottan ottan sühajt, és ijeszti.

Annak okáért földulának harmadnapon az ő testvérgyei, hogy mint marharépat és a pityókat elévonják az ő Josepkéjeket a veremből, de megkéstek velle, mer áros cigányok járták a vidéket, s azok kapták meg ütöt, az kik főszagolják örökké az elhagyott portékát, s mán egy rongyos, vak számár hátán húztuzták-vonták, hogy eladják

lenne faraó hoppmesterének, me avval azféle capcarázó s döngnyúzó árasokul seftőtek mint haverek.

De ezek a füstössek, hogy reátanáltak, még az éccaka derekán lehetett, me odahajnalodtak a kútnál, amég a felvilágra ráncibálták, s életire boszorkánkodták azon maga pizskába romladozó húst, s a gané öregjibő, vastagjábú kitakarétották, mint piarcon midőn a kofák a szennyes retket megköpik, s a színére dörgölik – me kell csinos legyen a haszna végett.

No, halaggyunk: egy domb-szoknya aljába kerül az út, a cigányok reátérnek, ahon kanyarognak, de né, ott az ódalba, mint a kövek meredeznek mán József testvérgyei valami fige- vagy olajfa alatt a homályosságba.

Akkor oszt odainték őket, lássuk csak, aszongya, mibe sántikáltok, mit hurcolkodtok, me tudnillik sokmindennek lába kélt itt mostanába. Mi az ott né, azon a figurás számaron, tán lú búre vagy lopott gyermek, nem tom, mire gondoljunk.

Hát oszt kételenítettek minden szőrzésüket, pakkot, egyetmásocskát szálanként eléadni. És akkor kibomla valami rossz gúnyábó a testvérkéjük. Megfejedtek, de mán látták, hogy a selembáránkának csak mindössze a csontja s a búri, s ű mint egy csónakba lebeg, gyön-megy két part között.

A száraz kút tündérje – aszongya a dádé, visszük faraóhoz, tán vet nekünk érette valamit.

Tündér, azt mondd. Én pipa-szutyoknak nézem, csakhogy aljasabb annál, mondá valamék, tán a Júda.

Akkor oszt reáfelelt a többi is: csak vigyék az aljas tündérkét dringent faraóhoz, olcsó pézen aggyák.

Úgy nézem, naccságos úr, ösmerős néktek ez az ember, vagy valami, aszongya.

Megnézd, hova fened a bajszod, dádé. Mármost elég, eriggy utadra, máskor beszélünk.

Hanem valamennyi pézmagot tegyél arra a kőre, minthogy a kút, amék a tündér fészke vót, a mü atyánké.

Nem tom, aszongya, mit kérsz ezé a pipa-szutyoké. Ehon van egy acskó vágatlan dohány, aszongya.

Né, hát ez vót a Josepke ára, egy acskó bagóé adták el űt a testvérgyei, pedig miniszter lett utóbb, s vice-faraó, abba a jó szittyós Egyiptom országba.

Epilógus

...Né, itt az utójján megtévedtem, mert – mit is akarok mondani – mikő űk mind egybenrontották a gyereket, a Ruben, a legöregebb köztük – abba a hejbe bémonta nékijek: kedves testvérgyeim, aszongya, a mi atyánknak már most bajos lesz élni, avva nem gondoltunk.

S ment, fordult világgá.

Mer ű nagy rabiátus ember vót tudnillik, ette a fene örökké, hogy koszpítájjon, s eccer a szent Jakab segédfeleségit is történetből megkoszpítálta vót, s arra a böcsülete lejárt, elvette rólla az aptya az áldást, erre föl osztán a Ruben hebegős lett, mekegett, mint a kecske, a markába kavicsot járatott, s csikorgott örökké.

Osztán, hogy a Josepkét eltették, mint testvérek, elbúdosott, de meggondolkozta magát, hogy ölében fogja, s letészi az aptya széke elejibé a selembáránkát, s azzal visz-

szamenyen reá az áldás. Annak okáért erős kötelekkel megtért harmadnapon a kútra, hogy életire tériccse, amég nem késő urusolni.

Igende lássa, hogy hiba van, mert azt a nagy repedt követ tovahengerétték, amékel le vót pecsétölve a verem szája. Ott hevert ódalt, s reája volt ülve egy esztevér valaki, fénes öltözetben.

Alászökék akkor Ruben, ahol a verem híjja cirklibe setétlik, s elkiálcsa magát ijedelmes szóval – ottan-ottan hebegve:

József, itt vagy-e, s élsz?

Szójjál, mert ehon van Ruben, a testvéred, hogy kihúzzon a fényre!

De csak terjegett némán odalent, s a csillagok környül az irgalmatlan mélység.

És mondá egy-kedvűen a derengő öltözetű árnyalak:

Minek kiáltozol, nincsen immár a holtaknál, mert feltámadott!

Elégülj meg evvel, s a szót kebledben rejcsed, valamint ha dajkálsz fészkiából alábukott kölök-rigót!

Ki vagy te, fénes öltözetű árnyék, aszongya, hisz szavaid vesémet ütök, s mint fegyver vassa, beleim közt forgódnak.

Vagyok, amicsodás vagyok, aszongya, és a héguló setétségbe bémcsolodék.

És mivégre múlatod magad az üres sír, a repedt kő fölött.

Hogy emlékezzél meg, aszongya, a titokról: szükség az ember fiának általadatni a gonoszok kezibe, megfeszéttetni és feltámadni harmadnapon.

Akkor intett, és szellőske kezdte mocoogni – vidám szóval mondá:

Ímé, ülj ide tésis e kőre, és vigyázz a szavaimra, mert immár nem mondok többet. Erössen vigyázz, mert csalimesét hallasz, aki fullánkot tartogat a hátujjába, de tám jódra válik, aszongya.

Egy bizonyos ember keresztet hurcolt a hegyre, elfáradt véle nagyon. Meg akart pihenni, Hasvérus portája elejibe a padra letette, oszt lihegett. Kiszalad a Hasvérus, elkergette egy szíjjal. Eredj innen, mert én igazhitű vagyok, aszongya, latrok számára hejjet nem tartok.

Akkor oszt felvette a keresztet, vitte tovább. Megátkozta Hasvérust, hogy kerengj a világba, de ne legyen benne nyugtod, ne fogaggyon be senki, csak szaladgájjá, aszongya. Úgy is vót. Ment Hasvérus, ment, mindég ment, de seholve fogadták be. Akárhova ment, avva kifüztették:

Nem fogadtad el egyszer azt a bizonyos embert, a kereszttyit a kispadra, elűzted onnan, hát most ládd, ez a tiéd, megkaptad, amér elkergetted!

Ment aztán Hasvérus örökké, mán a husa is szakadt le rúla, és az erdő vadjai is tudták, hogy ez az, aki nem adott hejjet a körösztnek. Mondta ő is:

Amért nem adtam hejjet az Idvezítőnek, azé így jártam én most! Bár adtam volna! Most má meg nem halhatok, kell élni örökké, mint bűnös zsidónak!

Hát élt, oszt lehet, hogy még most is él. Ki tudja. Hogy meghalt-e mán, nem tudom. Most hallgatózzunk!

Vége